

ZA DRUŽBENO POMEMBNEJŠO GEOGRAFIJO

Igor Bahar

Bo geografija sposobna opraviti sintezo spoznanj, od osnovnošolske stopnje do akademskih raziskav, da bo postala družbeno zanimivejša, iskana in cenjena?

Že davno tega, pred več kot sto leti, so se v geološki znanosti med sabo prepirali "plutonisti" in "neptunisti". Prvi so trdili, da je večina zemeljskega površja nastala iz žarje, drugi, da je večina površja in kamnin nastala v vodi. Eni in drugi so si bili edini v tem, da so nastanku botrovale velike katastrofe, ki so povzročile nastanek ogromnih magmatsko-metamorfni plosč in pomore živega sveta, ki so zabeleženi v okamninah. Šele kasneje je tudi v geologiji prišlo do spoznanj, da je v nasprotju s katastrofičnimi teorijami, zemeljsko površje nastajalo sorazmerno neopazno in z istimi nekatastrofičnimi procesi, ki jih opazujemo še danes.

Nekaj podobnega smo lahko spremljali tudi tisti, ki smo se udeležili letošnjih Ilešičevih dnevov. Tu sicer nismo govorili o katastrofah, govorili pa smo o geografskih problemih. V ospredju so tudi problemi Kosova, naravne nesreče, za katere smo ugotavljali da to sploh niso, ampak so samo posledica neprilagojenosti človeške družbe na pokrajino, problemi Latinske Amerike in naših izseljencev ter problemi geografije v šoli. Problemi kjer hočeš in kolikor hočeš! Taki geografiji zato opravičeno pravimo problemska geografija ali problemski pristop pri obravnavanju v geografiji.

Pa se vprašajmo za spremembo, ali je ta pristop pravilen, potreben, iskana, cenjen in koliko je? V osnovi je. Geografija je dolžna analizirati pokrajino in ugotavljati prednosti in ovire za blaginjo človeške družbe. Toda ali je to že zadosti?

V šoli se srečujemo s posebnim problemom. Učence učimo, da se pri vsaki pokrajini spo-

znajo s prednostmi in problemi. Odlični učenci znajo vse te probleme lepo naštet, razložiti in opisati. Posebej pri obravnavanju Jugoslavije se utegne takšna razlaga precej zavleči, saj so zelo dobro informirani, ne samo s strani pouka geografije, temveč tudi od stalnega javnega informiranja, pogovora doma in na cesti. Potem pa jih vprašamo, kako si predstavljajo svojo prihodnost v takšni pokrajini, ali kje vidijo rešitev nakopičenih problemov? Tam zamahujejo posamezniki z roko, drugi skomignejo z rameni in odkimavajo, nihče ne ve povedati kaj odrešilnega ali vsaj olajševalnega. Takšno učenje je nevezgajno ker vzgaja pesimistične in apatične ljudi. Tu smo storili napako, kajti če otroci ne vidijo svoje prihodnosti, kdo jo sploh ima!

Podobno kot v šoli je s celotno družbo, ki ne vidi izhoda iz krize in ga išče povsod s pomočjo bolj ali manj razgledanih ljudi in s pomočjo posameznih specialnih ved, ki pa same ne morejo ponuditi kompletne in uporabne vizije izhoda iz krize. Spet se dogaja, da geografija sedi na klopi za rezervne igralce in nemočno spremlja igro nepopolnega moštva, kot se je nekoč že dogajalo z ekologijo.

Mislím, da je vzrok za takšen položaj geografije v tem, da je geografija razvijala predvsem analizo problemov, zanemarjala pa sintezo spoznanj za perspektivo razvoja posamezne pokrajine. Cilj geografskega proučevanja ne more biti analiza problemov v neki pokrajini. Jamranje o problemih, pa naj bo še tako znanstveno utemeljeno, ni iskano blago! Cilj geografskega proučevanja mora biti sinteza spoznanj o pokrajini in vizija ali načrt prihodnje-